

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
STUDIUM HUMANITNÍ VZDĚLANOSTI

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE:

Vývoj komunitního centra Plechárna

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Arnošt Novák, Ph.D.
Vypracovala: Anna Soldátová

Praha, 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28.6. 2024

Anna Soldátová

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila své upřímné poděkování profesoru Mgr. et Mgr. Arnoštu Novákovi, Ph.D., za jeho neocenitelnou pomoc a podporu při utvrzení se v tématu mé bakalářské práce. Jeho odborné rady a cenné připomínky výrazně přispěly k rozvoji a dokončení této práce. Děkuji mu za jeho trpělivost, čas a ochotu, se kterými mě provázel celým procesem výzkumu a psaní. Jeho vedení bylo pro mě nesmírně inspirativní a motivující.

Děkuji také celé mé rodině a přátelům za jejich neustálou podporu a pochopení během mého studia.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na zkoumání komunitního centra Plechárna v Praze 14 a jeho roli v aplikaci konceptu „Práva na město“. Práce analyzuje, jak Plechárna podporuje participaci občanů, posiluje sociální soudržnost a poskytuje prostor pro kulturní, vzdělávací a sportovní aktivity. Pomocí kvalitativního výzkumu, zahrnujícího rozhovory s klíčovými aktéry a analýzu dokumentů, identifikuje hlavní charakteristiky a vývojové milníky centra. Dále se zaměřuje na konkrétní programy a jejich dopad na místní komunitu. Výsledky ukazují, že participativní přístup a diverzita nabízených aktivit výrazně přispívají k celkovému zlepšení kvality života obyvatel Prahy 14. Práce také reflektuje teoretické rámce spojené s konceptem „Práva na město“ a porovnává zjištění s existující literaturou. Na závěr jsou diskutována omezení výzkumu a návrhy na budoucí studie v této oblasti.

Klíčová slova: Komunitní centrum, Městský rozvoj, Komunitní rozvoj, Participace občanů, Plechárna, Právo na město

Abstract

This bachelor thesis focuses on the exploration of the Plechárna community centre in Prague 14 and its role in the application of the concept of "Right to the City". The thesis analyses how Plechárna promotes citizen participation, strengthens social cohesion and provides a space for cultural, educational and sporting activities. Using qualitative research, including interviews with key actors and document analysis, it identifies the main characteristics and developmental milestones of the centre. It also focuses on specific programmes and their impact on the local community. The results show that the participatory approach and the diversity of activities offered contribute significantly to the overall improvement of the quality of life of the residents of Prague 14. The thesis also reflects on the theoretical frameworks associated with the concept of "Right to the City" and compares the findings with existing literature. Finally, limitations of the research and suggestions for future studies in this area are discussed.

Keywords: Community Center, Urban Development, Community Development, Citizen Participation, Plechárna, Right to the City

Obsah

1. ÚVOD	7
2. TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1 KONCEPT „PRÁVA NA MĚSTO“	9
2.1.1 <i>Historie a vývoj konceptu</i>	9
2.2 KOMUNITNÍ CENTRA A JEJICH VÝZNAM	13
2.2.1 <i>Historie komunitních center</i>	13
2.2.2 <i>Historie komunitních center v České republice</i>	14
2.2.3 <i>Funkce a role komunitních center v městském prostředí</i>	15
2.2.4 <i>Současné trendy v komunitních centrech</i>	17
2.3 KOMUNITNÍ CENTRUM PLECHÁRNA ČERNÝ MOST	17
2.3.1 <i>Vznik a vývoj komunitního centra Plechárna</i>	17
2.3.2 <i>Financování a vývoj</i>	20
2.3.3 <i>Klíčové milníky a události v historii centra</i>	20
2.3.4 <i>Úloha místních autorit a dalších aktérů – Městská část Praha 14</i>	22
2.3.5 <i>Zapojení neziskových organizací a komunitních skupin</i>	23
2.3.6 <i>Cílové skupiny a uživatelé centra</i>	24
3. METODOLOGIE	25
3.1 CÍL VÝZKUMU	25
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	25
3.3 TECHNIKY SBĚRU DAT	25
3.4 ANALÝZA DAT	26
3.5 ETICKÉ ASPEKTY VÝZKUMU	27
3.6 OMEZENÍ VÝZKUMU	27
3.7 ANALÝZA DAT A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	27
3.8 DISKUZE	33
3.8.1 <i>Shrnutí hlavních zjištění</i>	33
3.9 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	35
3.10 POROVNÁNÍ S LITERATUROU	37
3.11 OMEZENÍ VÝZKUMU	38
3.12 NÁVRHY NA BUDOUCÍ VÝZKUM	39
4. ZÁVĚR	40
5. SEZNAM ZDROJŮ	42
6. PŘÍLOHY	46

1. Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma komunitního centra Plechárna, protože jsem vyrůstala na sídlišti Černý Most a měla možnost sledovat jeho vývoj z bezprostřední blízkosti. Plechárna mě okouzila svou schopností transformovat toto sídliště na zcela novou úroveň, vdechnout mu komunitní život a stát se centrem setkávání a aktivity pro obyvatele všech věkových skupin. Tento fenomén mě zaujal natolik, že jsem se rozhodla zaměřit svou bakalářskou práci právě na něj. K jeho zkoumání jsem využila koncept "práva na město," který poskytuje teoretický rámec pro analýzu participace občanů a jejich přístupu k městským zdrojům. Plechárna se stala příkladem toho, jak může být městský prostor oživen komunitními aktivitami a jak může přispět ke zvýšení kvality života na sídlišti.

Koncept „Práva na město“ je teoretický a politický rámec, který se v průběhu posledních desetiletích stal významným nástrojem pro analýzu a transformaci městských prostorů. Tento koncept, který byl poprvé představený francouzským filosofem Henrim Lefebvrem v 60. letech 20. století, se zaměřuje na participaci občanů v tvorbě a užívání městského prostředí a jejich přístup k městským zdrojům. Nyní je tento koncept stále aktuální a své uplatnění nachází v různých oblastech urbánní politiky a plánování. Význam „Práva na město“ spočívá v jeho schopnosti posílit participativní demokracii, sociální inkluzi a spravedlivý přístup ke společným zdrojům.

V rámci této bakalářské práce se zaměřím na aplikaci konceptu „Práva na město“ v kontextu komunitních center, konkrétně komunitního centra Plechárna v Praze 14 na Černém Mostě. Komunitní centra splňují základní podmínky tohoto konceptu, hrají klíčovou roli v podpoře sociální soudružnosti, participaci občanů, a při poskytování různorodých služeb, které reagují na potřeby místní komunity.

Koncept „Práva na město“ je klíčovým teoretickým rámcem pro pochopení dynamiky městského života a politiky. Jak jsem již v předchozí části práce zmínila, poprvé tento koncept představil Henri Lefebvre ve své knize *Le Droit à la Ville* (1968), ve které zdůrazňoval, že města by měla být místem, kde mají všichni obyvatelé nejen právo na fyzický přístup k městským prostorům, ale také na aktivní účast v rozhodovacích procesech, které ovlivňují jejich každodenní život. Jeho práce inspirovala mnoho dalších teoretiků, včetně Davida Herveye, který tento koncept dále rozvinul a aplikoval na různé aspekty moderního městského života.

Význam „Práva na město“ spočívá v jeho schopnosti poskytnout teoretický rámec pro analýzu nerovností a nespravedlností v městském prostředí. V kontextu komunitních center, jako je Plechárna, „Právo na město“ zdůrazňuje význam komunitní participace a přístupu ke službám a aktivitám, které přispívají k celkovému zlepšení kvality života ve městech.

Cílem této práce je zkoumat, jak se vyvíjelo komunitní centrum Plechárna a jak je v něm aplikován koncept „Práva na město“. Tato analýza bude založena na kvalitativních rozhovorech s klíčovými aktéry, včetně vedení městské části Prahy 14 a představitelů Plechárny. Výsledky této analýzy mohou zaprvé zmapovat vývoj tohoto komunitního centra pro širší veřejnost a zadruhé přispět partikulárním příspěvkem do debaty o implementaci konceptu „Práva na město“ v praxi.

Tato práce je strukturována následujícím způsobem, nejdříve představím teoretický rámec a klíčové myšlenky spojené s konceptem „Práva na město“. Následně se zaměřím na roli komunitních center ve městských prostředích, a jejich historii. Poté se podrobněji zaměřím na komunitní centrum Plechárna, jeho historii, vývoj i současnou roli. V navazující metodologické části popíšu kvalitativní metody, které byly použity pro sběr dat. V analytické části pak výsledky těchto analýz. Na závěr shrnu hlavní zjištění.

2. Teoretická část

2.1 Koncept „Práva na město“

2.1.1 Historie a vývoj konceptu

Koncept „Práva na město“ poprvé formuloval francouzský filosof a sociolog Henri Lefebvre v roce 1968 ve své knize *Le Droit à la Ville* (Lefebvre, 1968). Tento koncept vznikl v reakci na rychlé urbanizační procesy a změny ve společnosti v 60. letech 20. století., kdy Lefebvre volal po spravedlivějšímu přístupu k městským zdrojům a právu občanů ovlivňovat jejich městské prostředí, také kritizoval komodifikaci, která probíhala v městském prostoru. Považoval město nejen za prostor fyzický ale i jako prostor sociální, který by měl být formován a přetvářen jeho obyvateli. Jeho klíčové myšlenky zahrnují: město jako sociální produkt, prostorová spravedlnost a participace a demokracie. Město vnímá jako výslednici sociálních procesů, které by měly být pod kontrolou jeho obyvatel (Lefebvre, 1968). Jeho práce také zdůrazňovala potřebu spravedlivého rozdělení městských zdrojů a infrastruktury. Lefebvre (1968) také volal po participativní demokracii, při které by občané měli mít právo spolurozhodovat o městském plánování a rozvoji.

Podle něj je nutné vidět kořeny konfliktu mezi sociálními potřebami a systémem v antropologii. Lidská bytost má podle něj potřebu akumulace energie a jejího využití v rámci hry, lidé mají potřebu vnímat svět skrze smysly a přenášet tyto vjemy do reálného světa. K těmto základním antropologickým potřebám mohou být přidány specifické potřeby, které mohou být uspokojeny komerčními a kulturními infrastrukturami, jak píše Lefebvre. Podle něj toto odkazuje na potřebu kreativní aktivity, jež zahrnuje nejen produkty a materiální statky, ale také informace, symboliku, imaginaci a hru. Tato kreativní aktivita je pro něj zásadní potřebou, která umožňuje překonání fragmentovaného dělení běžných životních úloh (Lefebvre, 1996).

Zdůrazňuje potřebu urbánního života, kde by jedinci participovali na tvorbě městského prostoru. Tento prostor je však často produktem kapitálu.

Koncept „Práva na město“ v průběhu času získával na významu a rozvíjel se. David Harvey, významný sociální teoretik a geograf, ve svých pracích dále rozvíjel Lefebvrehu myšlenky a aplikoval je na současné problémy globální urbanizace a neoliberalismu. Harvey zdůrazňoval, že právo na město, patří mezi základní lidská práva, a mělo by být založeno na kolektivní participaci a kontrole nad městským prostředím (Harvey, 2012). Zdůrazňuje, že toto právo je kolektivní, protože transformace vyžaduje kolektivní sílu k reorganizaci

urbanizačních procesů. Tvrdí, že právo na město není pouze individuální svobodou dosáhnout městských prostředků, ale i právem změnit sebe sama prostřednictvím změny města. David Harvey dále rozvinul Lefebvreho myšlenky a aplikoval je na analýzu globálních trendů v urbanizaci a kapitalismu. Jeho klíčové příspěvky zahrnují kritiku neoliberalismu, kolektivní akce a právo na město jako základní lidské právo. Město vnímal nikoliv jako výsledek trhu a kapitálu, ale sociálních procesů, které by měly být pod kontrolou obyvatel. Kromě toho existují specifické potřeby, které nemohou být uspokojeny komerčními a kulturními infrastrukturami. Kreativní aktivity, jako je umění, sport nebo vědění, jsou podle Lefebvra fundamentálními potřebami, které mohou překonat fragmentaci běžných životních úloh. Také podtrhoval význam kolektivní akce a solidarity v boji za právo na město. Argumentoval tím, že právo na město je základním lidským právem, které by mělo být chráněno a prosazováno (Lefebvre, 1996).

Harvey (2008) považuje „svobodu tvořit a přetvářet naše města a zároveň sebe samé za jedno z nejcennějších a zároveň nejvíce opomíjených lidských práv“ (s. 23).

Lefebvre rozlišuje mezi dvěma typy produkce městského prostoru: tvorbou města lidmi (produced by) a tvorbou města pro lidi (produced for). Klíčovým rozdílem je participace obyvatel na tvorbě prostoru. Město pro lidi je typické pro současná kapitalistická města, kde prostor vytváří mocné subjekty s dostatečným kapitálem. Město tvořené lidmi zahrnuje přímou účast obyvatel na tvorbě prostoru, což je základem konceptu práva na město. Tento koncept zahrnuje právo na participaci a právo na apropriaci¹. Participace znamená, že obyvatelé mají centrální roli v rozhodování o svém prostoru, zatímco apropriace umožňuje praktické využití prostoru obyvateli (Purcell, 2002).

David Harvey podtrhuje, že otázka námi toužené představy města nemůže být odvozena pouze od námi uznávaných sociálních svazků, vztahů k přírodě, životních stylů, technologií či estetických hodnot. Právo na město je mnohem více než jen individuální svoboda dosáhnout městských prostředků; je to právo změnit sama sebe prostřednictvím změny města. Spíše, než individuální právo je to právo společné, kolektivní, neboť transformace nevyhnutelně souvisí s uplatňováním kolektivní síly na reorganizaci procesů urbanizace (Harvey, 2012).

¹ Právo na apropriaci se týká možnosti obyvatel aktivně využívat a přetvářet městské prostory podle svých potřeb a zájmů. Tento koncept zdůrazňuje právo lidí nejen využívat veřejné prostory, ale také je přetvářet tak, aby lépe sloužily jejich komunitě. Apropriace zahrnuje například komunitní zahrady, street art nebo jiné formy dočasného či trvalého užívání veřejného prostoru, které nejsou primárně komerční nebo institucionální.

Po významných přispěvcích Davida Harveye se koncept „Práva na Město“ nadále rozvíjel a na významu získával v akademických i politických kontextech. Tento vývoj můžeme rozdělit do tří hlavních směrů: teoretické rozpracování, praktická aplikace a globální hnutí za městská práva.

V prvním směru, tedy teoretickém rozpracování se několik autorů zaměřilo na rozšíření a prohloubení konceptu „Práva na město“. Jako například Mark Purcell (2002), který se zabýval historií a politikou městské správy a zkoumal, jak mohou města znovu získat kontrolu nad svým vývojem. Také rozšířil Harveyho kritiku neoliberalismu a zaměřil se na demokratizaci městského prostoru a zapojení občanů do rozhodovacích procesů. Dalšími autory jsou Peter Marcuse a Edward Soja, kteří se zaměřili na otázky sociální a prostorové spravedlnosti. Marcuse a Soja (2011) zdůrazňovali, jak důležité je, aby právo na město zahrnovalo jak sociální, tak prostorové aspekty, dále také kritizovali komodifikaci městského prostoru. Posledními autory, jsou John Agyeman a Thomas Evans (2004), kteří ve své práci *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World* spojili koncept práva na město s otázkami udržitelného a spravedlivého rozvoje. Podle těchto autorů musí právo na město zahrnovat enviromentální spravedlnost a udržitelný přístup k městským zdrojům.

Druhým směrem je praktická aplikace. Koncept „Práva na město“ byl aplikován v různých politických ale i plánovacích kontextech, často jako reakci na výzvy spojené s neoliberalismem a globalizací. Implementovat politiky a programy založené na tomto konceptu začaly i města a nevládní organizace po celém světě. Například Deklarace městských práv v Barceloně, která zahrnuje právo na bydlení, přístup k základním službám, a participaci na rozhodování o městském rozvoji. Tato iniciativa byla inspirována právě konceptem „Práva na město“ a usiluje o spravedlivější a inkluzivnější městské prostředí (Gehl, 2010).

Třetím směrem jsou globální hnutí za městská práva, pro které se koncept „Práva na město“ stal klíčovým. Tyto hnutí se často zaměřují na obranu práv obyvatel na bydlení, gentrifikaci a podporu participativní demokracie. Pojmu gentrifikace se budu dále věnovat níže v textu. Na příkladu Mezinárodní aliance pro právo na město, která sdružuje nevládní organizace, akademiky a městské komunity, kteří se společně snaží prosazovat toto právo na globální úrovni (Harvey, 2012).

Od počátku města vznikala coby jakýsi produkt přebytku geografické a sociální koncentrace. Urbanizace proto vždy byla také třídním fenoménem, neboť přebytky musely být nějakým způsobem, někým a od někoho vytvořeny a vyextrahovány, přičemž kontrola nad nimi typicky leží v rukách hrstky. Mezi urbanizací a kapitalismem leží vzájemný

oboustranný vztah – kapitalismus neustále produkuje přebytečný produkt, který urbanizace vyžaduje, a naopak kapitalismus potřebuje urbanizaci, aby tento přebytečný produkt dokázal absorbovat (Harvey 2012).

Koncept „Práva na město“ se v posledních desetiletích stal klíčovým rámcem pro řadu iniciativ a politik zaměřených na inkluzivnější a spravedlivější rozvoj městských prostorů. Tento koncept se aplikuje v různých kontextech, od boje proti gentrifikaci po podporu participativního plánování a sociální inkluze. *Gentrifikace* je proces, při kterém dochází k proměně městských čtvrtí, často spojené s vytlačováním původních obyvatel kvůli rostoucím nákladům na bydlení a komodifikaci městského prostoru. Tento proces zahrnuje obnovu a rekonstrukci budov a infrastruktury, což může vést ke zvýšení hodnoty nemovitostí a k příchodu bohatších obyvatel (Harvey 2012). David Harvey (2012) zdůrazňuje, že gentrifikace je úzce spojena s neoliberálními politikami a tržními mechanismy. Tento proces často vede k vytěšňování nízkopříjmových a středněpříjmových obyvatel, kteří si na bydlení nemohou dovolit vyšší náklady. Tím tedy zvyšuje sociální nerovnosti a narušuje sociální soudržnost v městských komunitách. Původní obyvatelé jsou tedy nuceni opustit své domovy a hledat bydlení v méně atraktivních oblastech (Lees, Slater, & Wyly, 2008). Aby města čelila negativním důsledkům gentrifikace, implementují různé politiky a opatření. Například v New Yorku byl vytvořen program „Mandatory Inclusionary Housing²“, který vyžaduje, aby developéři zahrnuli určité procento dostupných bytů v nových stavebních projektech (Purcell, 2002).

Participativní plánování

Participativní plánování je přístup, který zapojuje obyvatele měst do rozhodovacích procesů týkajících se rozvoje jejich komunit. V Latinské Americe jsou příkladem úspěšného participativního plánování města jako Porto Alegre v Brazílii, kde byl zaveden participativní rozpočet. Tento proces umožňuje občanům přímo rozhodovat o části městského rozpočtu, což zvyšuje transparentnost a zodpovědnost místní správy (Agyeman & Evans, 2004). Praxe participativních rozpočtů z Porto Alegre se pod vedením Strany Pracujících již na začátku 90. let minulého století začala velmi rychle šířit do ostatních brazilských měst (Zuziaková, 2020). Participativní rozpočtování se v Evropě rapidně rozšířilo zejména díky aktivistům z

² Program funguje tak, že developéři, kteří chtějí stavět v oblastech s vysokým potenciálem růstu, musí zajistit dostupné bydlení pro nízkopříjmové a středněpříjmové domácnosti, čímž se předchází vytěšňování původních obyvatel.

neziskových organizací a politikům z místních vlád, kteří se účastnili mezinárodních fór jako sociálního fóra v Porto Alegre, Fóra lokálních samospráv či Světového sociálního fóra (Dias, 2014).

Sociální inkluze

Další klíčovou oblastí, kde je aplikován koncept práva na město je sociální inkluze. Tato inkluze zahrnuje integraci marginalizovaných skupin do společenského a ekonomického života města, což zajišťuje, že všichni obyvatelé mají přístup k základním službám a příležitostem. Příkladem je politika „Small Change“ v Londýně, která podporuje malé komunitní projekty zaměřené na zlepšení kvality života v místních komunitách. Tato iniciativa podporuje sociální soudružnost a participaci občanů na rozvoji jejich čtvrtí (Hamdi, 2004).

2.2 Komunitní centra a jejich význam

Komunitní centrum je veřejná instituce, která poskytuje prostor a služby, které slouží k posílení sociální soudružnosti a zlepšení kvality života místních obyvatel. Tato centra nabízejí širokou škálu aktivit a služeb, včetně vzdělávacích programů, kulturních akcí, sportovních aktivit, sociální podpory a dalších komunitních služeb (Putnam, 2000).

2.2.1 Historie komunitních center

Kořeny komunitních center sahají do 19. století, kdy se začaly objevovat v reakci na problémy spojené s rychlou urbanizací a průmyslovou revolucí. První taková centra vznikala ve Spojeném království a ve Spojených státech jako součást sociálních reforem zaměřených na zlepšení životních podmínek pracujících tříd. Komunitní centra byla často podporována charitativními organizacemi a místními samosprávami.

V druhé polovině 20. století se komunitní centra rozšířila do mnoha měst po celém světě. Po druhé světové válce došlo k nárůstu významu těchto center v Evropě a Severní Americe v souvislosti s rozvojem sociálního státu a snahami o posílení sociální soudružnosti a integrace různých sociálních skupin, tyto komunitní centra podporovala rekonstrukci a obnovu válečných zón, poskytovala sociální služby a podporovala vzdělávání a kulturní aktivity (Gehl, 2010). Ve Spojeném království například po válce došlo

k významnému růstu počtu komunitních center, kdy se jejich počet zvýšil z přibližně 300 v roce 1947 na 929 v roce 1960 (Amin, 2012).

V 60. a 70. letech 20. století se komunitní centra začala rozvíjet také v kontextu sociálních hnutí a protestů. Komunitní centra vznikala v mnoha městech, přičemž reagovala na potřeby marginalizovaných skupin, které požadovaly lepší bydlení, zdravotní péči a vzdělání. Tato centra často sloužila jako místa pro organizaci a mobilizaci komunitních akcí a hnutí (Agyeaman & Evans, 2004).

V následujících letech, tedy v 80. a 90. došlo k další transformaci komunitních center, kdy se začala více zaměřovat na specifické potřeby různých komunit, včetně etnických menšin, seniorů, mládeže a lidí se zdravotním postižením. Centra se stávala multifunkčními zařízeními, která nabízela širokou škálu služeb a programů, reagujících na měnící se ekonomické a sociální podmínky (Putnam, 2002). Známým příkladem je Toynbee Hall v Londýně, které bylo založeno v roce 1884 a poskytovalo vzdělávací programy, zdravotní péči a sociální služby pro místní obyvatele (Amin, 2012).

2.2.2 Historie komunitních center v České republice

Tak, jak známe komunitní centra dnes, v Československu před rokem 1989 prakticky neexistovala. Během komunistického režimu byla většina aktivit zaměřených na společenský a kulturní život organizována prostřednictvím státem kontrolovaných organizací, jako byly kulturní domy, pionýrské organizace a různá zájmová sdružení pod patronací Komunistické strany Československa (KSČ). Tyto instituce však neměly nezávislý komunitní charakter, jaký mají dnes moderní komunitní centra (Sýkora, 2002). Po roce 1989 a pádu komunistického režimu se Česká republika ocitla v období zásadní společenské, politické a ekonomické transformace. V tomto období se objevil nový důraz na občanskou společnost a potřebu podpory místních komunit.

První komunitní centra na našem území začala vznikat jako reakce na nové sociální výzvy, jako byla nezaměstnanost, sociální vyloučení a potřeba obnovy občanské společnosti (Ferenčuhová, 2017; Stanilov, 2007). První komunitní centra vznikala často díky iniciativě neziskových organizací a místních samospráv. S tím, že se tyto organizace snažily reagovat na specifické potřeby svých komunit. Například komunitní centrum Prádelna v Praze 5 bylo založeno v roce 2001 a od té doby poskytuje širokou škálu služeb a aktivit pro všechny věkové skupiny, včetně vzdělávacích kurzů, kulturních akcí a sportovních aktivit.

V průběhu let se komunitní centra v České republice stala multifunkčními zařízeními, které nabízejí široké spektrum služeb. Tento trend reflektoval globální vývoj, kde komunitní centra stále více slouží jako místa pro sociální integraci a podporu různých skupin obyvatel (Sýkora & Bouzarovski, 2012). Komunitní centra v České republice dnes představují důležitou součást sociální infrastruktury, která přispívá k posilování sociální soudružnosti a zlepšování kvality života místních obyvatel. Poskytují nejen sociální a vzdělávací služby, ale také prostor pro setkávání a aktivní participaci občanů na životě svých komunit (Couch a kol., 2005).

2.2.3 Funkce a role komunitních center v městském prostředí

Jak bylo již několikrát zmíněno, komunitní centra hrají v městském prostředí klíčovou roli tím, že podporují sociální soudružnost, aktivní občanství a zlepšování kvality života obyvatel. Jejich funkce a role jsou mnohostranné a lze je rozdělit do několika základních oblastí:

1. Sociální integrace a podpora různých komunit

Komunitní centra slouží jako místo, kde se mohou setkávat různé sociální skupiny, což přispívá k jejich vzájemné integraci. Nabízejí aktivity zaměřené na posilování mezilidských vztahů a podporu komunitní soudružnosti, čímž pomáhají budovat pevnější a soudržnější komunity. Komunitní centra fungují jako prostředky pro dosažení změny ve struktuře mezilidských vztahů prostřednictvím vzdělávání celého systému (Hartl, 1997).

2. Vzdělávání a osobní rozvoj

Komunitní centra hrají klíčovou roli v rozvoji komunity prostřednictvím komunitního vzdělávání, které zahrnuje programy zaměřené na rozvoj znalostí, dovedností a schopností členů komunity. Lorenzová (2001) uvádí, že komunitní vzdělávání se týká všech členů komunity bez ohledu na věk a zahrnuje procesy sociálního učení, integrace a získávání informací a zkušeností. Vzdělávací programy v komunitních centrech jsou navrženy tak, aby rozvíjely nejen jednotlivce, ale celé společenství (Lorenzová, 2001).

3. Kulturní a volnočasové aktivity

Komunitní centra jsou významnými centry pro kulturní a volnočasové aktivity. Organizují různé akce jako koncerty, divadelní představení, výstavy a festivaly, které obohacují kulturní život města a poskytují obyvatelům příležitost k relaxaci a zábavě. Například komunitní centrum Louka v Brně pravidelně pořádá kulturní večery a workshopy zaměřené na tradiční řemesla (HCM Architects, 2022).

4. Sociální služby a podpora

Komunitní centra poskytují širokou škálu sociálních služeb zaměřených na podporu znevýhodněných skupin obyvatel. Tyto služby zahrnují poradenství, psychologickou podporu, pomoc při hledání zaměstnání a další sociální pomoc. Sociální služby v komunitních centrech pomáhají zlepšovat kvalitu života obyvatel a podporují jejich začlenění do společnosti (Matoušek a kol., 2009).

5. Podpora aktivního občanství a participace

Komunitní centra hrají důležitou roli v podpoře aktivního občanství a participace obyvatel na veřejném životě. Poskytují prostor pro setkávání, diskuze a plánování komunitních projektů, čímž podporují aktivní zapojení obyvatel do rozhodovacích procesů týkajících se jejich měst a čtvrtí.

6. Prevence sociálního vyloučení a kriminality

Komunitní centra také slouží jako prostředky prevence sociálního vyloučení a kriminality. Nabízejí programy a aktivity zaměřené na prevenci rizikového chování, zejména mezi mládeží. Tyto programy zahrnují sportovní a kulturní aktivity, vzdělávací workshopy a podporu při řešení problémů v rodinách. Prevence sociálního vyloučení a kriminality je klíčovou součástí činnosti komunitních center, která přispívá k bezpečnosti a stabilitě městských komunit (Couch a kol., 2005).

7. Mobilizační funkce

Komunitní centra poskytují prostor pro vyjádření názorů a zapojení se do řešení problémů komunity. Komunitní centra měla fungovat jako líheň nápadů a služeb a podporovat aktivitu a podílení se na veřejném životě (Havrdová a kol., 2013).

2.2.4 Současné trendy v komunitních centrech

V současné době se komunitní centra stále více zaměřují na udržitelnost a dlouhodobou životaschopnost svých služeb. Jedním z klíčových témat výzkumu je financování komunitních center, které často závisí na veřejných dotacích, grantech a dobrovolných příspěvcích. Agyeman a Evans (2004) ve své knize *Just Sustainabilities* diskutují o udržitelnosti a spravedlnosti v kontextu komunitního rozvoje a zdůrazňují potřebu stabilních a udržitelných finančních modelů. Moderní komunitní centra integrují inovativní přístupy k poskytování služeb, jako je využití digitálních technologií pro zlepšení komunikace a organizace aktivit. Online platformy a aplikace umožňují efektivnější řízení programů a lepší přístup k informacím pro členy komunity. Studie *Possible Worlds: Henri Lefebvre and the Right to the City* (2014) zkoumá, jak moderní technologie mohou být využity k podpoře konceptu "Právo na město" a zvýšení participace občanů (Purcell, 2014).

V následující části práce se přesunu k popisu samotného komunitního centra Plechárna, kdy začnu od jeho popisu, historii a přesunu se k celkovému fungování centra dodnes.

2.3 Komunitní centrum Plechárna Černý most

Komunitní centrum Plechárna má na okraji černomosteckého sídliště už více než desetiletou tradici. Dnes již budova multifunkčního centra byla na začátku pouhým autoservisem a kotelnou. Zprvu tróufalý a nepřilíš oslavovaný nápad Městské části, nyní již tradiční místo, které nyní ovšem znovu začalo emoce zvedat. Na Černém mostě jsem většinu svého života žila, takže je zřejmé, že komunitní centrum Plechárna je jedno z mých nejbližších míst. Rozhodla jsem se tedy, že se v této bakalářské práci pokusím zmapovat vývoj tohoto komunitního centra, včetně jeho důležitých milníků a aktérů.

2.3.1 Vznik a vývoj komunitního centra Plechárna

Komunitní centrum Plechárna na Černém Mostě představuje inovativní projekt zaměřený na revitalizaci a rozvoj městské části Praha 14. Jeho vznik a vývoj reflektuje širší strategii kulturního a sociálního rozvoje této oblasti, která se formovala na základě analýzy potřeb místní komunity a participativního plánování.

Plechárna vznikla v roce 2013 jako reakce na potřebu vytvořit prostor pro setkávání, kulturní a volnočasové aktivity obyvatel Černého Mostu. Před tím, než se stala realitou, byly

realizovány různé iniciativy zaměřené na posílení komunitního a kulturního života v této oblasti. Michaela Hečková, tehdejší programová ředitelka Praha 14 kulturní, zdůraznila, že klíčovým prvkem bylo otevření kulturních aktivit veřejnosti a jejich přenesení z uzavřených prostor kulturního domu v Kyjích do veřejného prostoru (Hečková, 2014).

Monika Hillebrandová, která se podílela na vzniku a rozvoji Plechárny, popisuje, že jednou z prvních klíčových událostí bylo zahájení participativního projektu s názvem Vybíralka 25. Tento projekt byl zaměřen na revitalizaci části sídliště Černý Most a byl realizován ve spolupráci s Institutem plánování a rozvoje hlavního města Praha (IPR) a městskou částí Praha 14. První půlrok projektu byl věnován iniciační fázi, kdy byla umístěna pojízdná kavárna u školy Vybíralova, aby oslovila místní obyvatele a zapojila je do diskusí o budoucím využití prostoru (Hillebrandová, 2024).

Dalším důležitým krokem bylo zapojení klíčových aktérů, jako byl David Kašpar, který se stal ředitelem Praha 14 kulturní. Na pozici ředitele nastoupil v roce 2012. Jeho jmenování bylo výsledkem výběrového řízení, do kterého ho oslovil tehdejší starosta městské části Praha 14. David Kašpar, který měl předchozí zkušenosti z kulturních projektů na Jižním Městě z kulturního centra Zahrada, přinesl do nové pozice vizi a zkušenosti, které byly klíčové pro realizaci inovativních kulturních projektů na Praze 14. Situace v městské části byla ideální pro kulturní rozvoj, díky vizionářskému starostovi, který pevně věřil, že kultura může přispět k rozvoji obce. Společně s tímto podporujícím vedením a schopností řídit organizační záležitosti se podařilo vytvořit kombinaci, která umožnila využít kulturu jako nástroj pro oživení a rozvoj lokality. Jedním z prvních kroků Davida Kašpara bylo vytvoření Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14. Tato strategie zahrnovala několik klíčových oblastí, včetně podpory infrastruktury, využití veřejného prostoru pro kulturní akce a oživení komunitních vztah (Kašpar, Hillebrandová, 2024).

Jako Monika Hillebrandová i David Kašpar zdůrazňuje, že bylo nezbytné rozvinout infrastrukturu, protože existující kulturní dům v Kyjích byl geograficky izolovaný a nepřístupný pro obyvatele jiných částí Praha 14. David Kašpar popisoval, jak bylo rozhodnuto využít objekt bývalé kotelny a autodílny na Černém Mostě jako komunitního centra. Toto rozhodnutí nebylo snadné, protože místo bylo v té době zanedbané a okolní skatepark byl často vyhýbán kvůli přítomnosti bezdomovců a uživatelů drog. Přesto David Kašpar viděl v této výzvě příležitost a rozhodl se proměnit toto místo v komunitní centrum, které by sloužilo široké veřejnosti. Vedl velký důraz na participativní přístup, kdy místní obyvatele měli možnost vyjádřit své potřeby a nápady na využití Plechárny. Byla organizována setkání a workshopy, kde se obyvatele mohli aktivně podílet na plánování

aktivit a programu komunitního centra. Tento přístup byl klíčový pro získání důvěry komunity a vytvoření prostoru, který skutečně odpovídal potřebám místních obyvatel.

Od počátku byla Plechárna zaměřena na participativní přístup, kdy místní obyvatelé měli možnost aktivně se podílet na tvorbě a realizaci programů. Jiří Broum, nynější provozní komunitního centra, popisuje své začátky, kdy se podílel na organizaci různých komunitních aktivit a projektů. Jiří Broum zdůrazňuje, že klíčovým faktorem úspěchu byla angažovanost a podpora místní komunity, která se aktivně zapojovala do plánování a realizace různých aktivit a programů.

Vzniku Plechárny předcházela proces restrukturalizace kulturních aktivit v městské části Praha 14, kterou řídila příspěvková organizace Praha 14 kulturní. Tento počátek komunitního centra byl výsledkem několika klíčových iniciativ a projektů, které se zaměřovaly na revitalizaci kulturního a společenského života v městské části Praha 14. Michaela Hečková (2014), programová ředitelka této organizace, uvádí, že dřívější kulturní aktivity byly koncentrovány převážně v Kulturním domě v Kyjích. Což omezovalo zapojení širší komunity. Transformace kulturní strategie vedla k otevření kulturních aktivit do veřejného prostoru a zapojení místních komunit a neziskových organizací.

Prvním významným krokem bylo vytvoření Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14, kterou zpracovali autoři Olga Škočová a Jakub Deml. Jedním z výchozích dokumentů byla analýza a návrh na reorganizaci příspěvkové organizace KVIZ, p.o., kterou v roce 2012 převzal MgA. David Kašpar (Škočová & Deml, 2012). Tato reorganizace zahrnovala nejen změny personální, ale i změny k přístupu k plánování a realizaci kulturních aktivit. V roce 2013 se starosta Prahy 14 Radek Vondra a ředitel Praha 14 kulturní David Kašpar rozhodli pro využití objektu bývalé kotelny a autodílny jako komunitního centra. Plechárna se stala centrem pro volný čas, kde se měly setkávat různé skupiny obyvatel, včetně matek s dětmi, mladých lidí na skateboardech, pejskařů a seniorů. Prvotní plánování zahrnovalo participativní přístup, kdy se do diskuzí a workshopů zapojovali místní obyvatelé, děti a mládež (Hečková, 2014).

Od počátků bylo zřejmé, že úspěch Plechárny bude záviset na aktivním zapojení komunity. Při prvních setkáních v roce 2013 se místní obyvatelé mohli vyjádřit k tomu, jakým směrem by se mělo komunitní centrum ubírat a jak by mělo vypadat. Proběhly workshopy, které se zaměřily na potřeby dětí a mládeže, což bylo důležité zejména díky sousednímu skateparku, který se měl rozšířit o krytou volnočasovou skate halu. V roce 2015 byla Plechárna zateplena a proběhla rekonstrukce vnitřních prostor. Přibýly nové šatny se sprchami, ateliér, malý sál a sdílená kancelář. Významným krokem bylo taky otevření

tréninkové kavárny ve spolupráci s neziskovou organizací Neposeda, která poskytuje pracovní příležitosti mladým lidem (Hečková, 2014).

2.3.2 Financování a vývoj

Financování Plecháreny bylo zajištěno kombinací veřejných dotací, grantů a příspěvků od nadací. Rekonstrukci objektu z části financovala městská část Praha 14 a Nadace OKD, která přispěla částkou 815 000 korun na revitalizaci prostoru a vznik komunitní zahrady. Na provoz a program Plecháreny přispěla příspěvková organizace Praha 14 kulturní částkou 1,2 milionu korun (ČTK, 2013).

2.3.3 Klíčové milníky a události v historii centra

S vývojem komunitního centra Plecháreny se neodmyslitelně váže i několik milníků. Tato bakalářská práce se zaměřuje na vybrané z nich, které podle mého názoru měly největší vliv na podobu centra.

Prvním klíčovým milníkem je samotný vznik komunitního centra Plecháreny. Navazujícím milníkem, o kterém jsem zde již několikrát mluvila je rekonstrukce a zateplení komunitního centra. Tato přestavba objektu výrazně zlepšila energetickou efektivitu budovy a vytvořilo komfortnější prostředí pro návštěvníky.

Dalším velmi ovlivňujícím prvkem vývoje komunitního centra představovala pandemie COVID-19. Pandemie byla pro fungování centra výraznou výzvou. V roce 2020 byla většina aktivit dočasně pozastavena nebo přesunuta do online prostředí. Přestože fyzické akce nemohly probíhat, Plecháreny rychle zareagovala a začala nabízet online kurzy a virtuální workshopy, což pomohlo udržet zájem a podporu komunity i během lockdownu. Online kurzy zahrnovaly široké spektrum aktivit, od vzdělávacích seminářů po kreativní workshopy a fitness lekce. Tato skutečnost ukázala flexibilitu a schopnost centra přizpůsobit se novým podmínkám a udržet svou funkci během krize. Během pandemie Plecháreny také spolupracovala s místními iniciativami na podpoře zranitelných skupin. Organizace se zapojila do šití roušek a distribuce potravin pro seniory a osoby v nouzi. Tato spolupráce posílila vazby mezi komunitním centrem a místními obyvateli, což přispělo k upevnění sociální soudružnosti v krizovém období (Lifee.cz, 2020). Pro úspěšný přechod do online prostředí byla klíčová finanční a technická podpora. Městská část Praha 14 poskytla prostředky na nákup technického vybavení a softwaru, který umožnil kvalitní realizaci

virtuálních aktivit. Tento krok byl zásadní pro udržení vysoké úrovně poskytovaných služeb a zajištění přístupu k online obsahu pro všechny členy komunity (Praha 14, 2020). S postupným uvolňováním opatření se Plechárna začala připravovat na návrat k běžnému provozu. Byla zavedena přísná hygienická opatření a prostor byl přizpůsoben tak, aby vyhovoval novým bezpečnostním standardům. Pandemie COVID-19 se ukázala jako katalyzátor inovací a adaptací v komunitním centru Plechárna, také posílila odolnost centra a připravila ho na budoucí výzvy.

V roce 2021 došlo k výrazné změně ve vedení městské části Praha 14, která měla přímý dopad na další vývoj komunitního centra Plechárna. Radek Vondra (TOP 09) rezignoval na funkci starosty kvůli sporům v koalici ohledně směřování školství, kultury a při hledání dotací. Vondra, který byl starostou od podzimu 2018 a předtím již dvě volební období, oznámil svou rezignaci na jednání zastupitelů, což vedlo k následnému odvolání zbylých místostarostů a radních městské části. Radek Vondra byl známý svým důrazem na kulturní rozvoj a podporu komunitních projektů. Během svého působení se zasazoval o zlepšení infrastruktury a zvýšení dostupnosti kulturních a vzdělávacích aktivit pro obyvatele Prahy 14. Jeho odstoupení z funkce bylo motivováno nespokojeností se způsobem, jakým koalice přistupovala k rozvoji těchto oblastí, což podle něj bránilo dalšímu pokroku a inovacím (ČTK, 2021).

K rezignaci na post starosty, která následnou obměnu ve vedení městské části odstartovala, jsem se rozhodl po zralé úvaze. S částí zastupitelů máme natolik rozdílný pohled na některé klíčové oblasti, že v původním modelu již nebylo možné spolupracovat. Epidemiologická opatření se rozvolnila a je potřeba se plně soustředit i na ty oblasti, které patří mezi pandemií nejpostíženější – kulturu a školství. A to se v minulém složení koalice nedařilo. Samozřejmě mě to mrzí, protože se řada věcí povedla, ale program, ke kterému jsem se upsal, je pro mě důležitější než křeslo starosty. (ČTK, Radek Vondra, 2021)

Po Vondrově rezignaci se stal starostou Jiří Zajac (ODS), dosavadní místostarosta, který získal podporu 16 z 31 zastupitelů. Zajac se vyznačuje pragmatickým přístupem k politice, s důrazem na efektivní správu. Změna ve vedení měla zásadní dopad na směřování komunitního centra Plechárna. Také přinesla nový pohled na finanční a organizační strukturu komunitního centra. Zajac se zasazoval o efektivnější využívání zdrojů a větší zapojení soukromého sektoru do financování komunitních projektů. To vedlo k rozšíření nabídky aktivit a služeb v Plechárně, která se stala ještě více přístupnou a

atraktivní pro různé skupiny obyvatel. Politické názory a přístupy nového starosty Jiřího Zajáce přinesly nové impulsy a inovace (ČTK, 2021).

V roce 2023 byly oznámeny plány na výstavbu moderní kontejnerové kavárny po vzoru Kavárny Kontejner na Ortenově náměstí v pražských Holešovicích. Tato nová kavárna nahradí starý altánek s dětským koutkem. Provozovatelem nové kavárny bude soukromá společnost Grabneta, s.r.o. Tento projekt je zaměřený na zvýšení atraktivity a nabídky služeb v okolí Plechárna (Praha 14, 2023). Projekt kontejnerové kavárny vyvolal značnou kontroverzi mezi obyvateli, kteří se obávají, že z prostoru Plechárny zbyde už jen prostor komerční, který nebude reflektovat potřeby komunity nýbrž potřeby ekonomické a naruší tak komunitního ducha tohoto místa. Na druhé straně lidé vidí potenciální výhody v rozšíření nabídky služeb a vytvoření nového místa pro setkávání obyvatel, které by mělo svou zaručenou kvalitu. Po oznámení výstavby kontejnerové kavárny se dlouho nevědělo, jaký bude následovný vývoj kavárny na Plechárně.

2.3.4 Úloha místních autorit a dalších aktérů – Městská část Praha 14

Městská část Praha 14 hraje klíčovou roli pro existenci a fungování komunitního centra. Tento vztah přináší řadu výhod, ale také omezení, která ovlivňují každodenní provoz a dlouhodobý rozvoj centra. Jednou z hlavních výhod je finanční podpora, kterou komunitní centrum pravidelně získává od městské části. Tato podpora umožňuje realizaci široké škály kulturních, vzdělávacích a sociálních programů, které by bez dostatečného financování nebyly možné. Městská část také často poskytuje dotace na rekonstrukce a modernizace prostor, což zajišťuje, že centrum může nabídnout kvalitní zázemí pro své návštěvníky. Další výhodou je strategická podpora a zapojení do širších komunitních a městských plánů. Praha 14 jako vlastník zajišťuje, že Plechárna je součástí dlouhodobých plánů rozvoje městské části, což zahrnuje například ekologické iniciativy a projekty zaměřené na udržitelnost.

Vlastnictví městskou částí však přináší i určitá omezení. Jedním z nich je závislost na rozhodnutích městské části, které může ovlivnit směřování a nezávislost komunitního centra. Například politické změny ve vedení městské části mohou vést k rozdílným prioritám a přístupům k podpoře komunitních aktivit. To může způsobit nestabilitu a nejistotu v dlouhodobém plánování. Další výzvou je byrokratická zátěž spojená s vlastnictvím městskou částí. Realizace projektů a iniciativ často vyžaduje schválení a spolupráci s městskými úřady, což může zpomalovat rozhodovací procesy a implementaci nových

nápadů. Tento aspekt je zvláště významný v době krizí, jako byla pandemie COVID-19, kdy rychlá reakce a flexibilita byly nezbytné pro udržení funkčnosti centra.

Celkově lze říci, že vlastnictví městskou částí Praha 14 poskytuje komunitnímu centru Plechárna stabilitu a zdroje potřebné k rozvoji, ale také přináší výzvy spojené s byrokracií a politickou závislostí. Tyto faktory formují způsob, jakým centrum funguje a jaké možnosti má pro svůj další růst a inovace.

2.3.5 Zapojení neziskových organizací a komunitních skupin

Neziskové organizace a komunitní skupiny hrají v životě komunitního centra Plechárna další klíčovou roli. Jejich zapojení přináší řadu výhod, které přispívají k rozmanitosti a bohatosti aktivit nabízených center. Neziskové organizace jako Neposeda, která se zaměřuje na sociální integraci mladých lidí, jsou jedním z pilířů fungování Plechárny. Spolupráce s Neposedou vedla k otevření tréninkové kavárny, která poskytuje pracovní příležitosti mladým lidem a zároveň vytváří prostor pro setkávání a sociální interakci. Tento typ spolupráce ukazuje, jak mohou neziskové organizace přispět k rozvoji komunitních center a pomoci naplňovat jejich sociální a vzdělávací cíle. Jedním z příkladů úspěšného zapojení komunitních skupin je projekt komunitní zahrady, který byl realizován ve spolupráci s místními obyvateli. Tento projekt umožnil lidem z okolí Plechárny zapojit se do společných aktivit, jako je pěstování zeleniny a bylin, což přispělo k posílení komunitních vazeb a zlepšení životního prostředí v okolí centra.

Participace místních obyvatel je dalším klíčovým aspektem fungování Plechárny. Komunitní skupiny, jako jsou například rodiče s dětmi, senioři, skejťáci nebo pejskaři, aktivně přispívají k vytváření programu centra. Tento participativní přístup umožňuje Plechárně reagovat na skutečné potřeby komunity a vytvářet aktivity, které mají pro místní obyvatele skutečný význam. Zapojení neziskových organizací a komunitních skupin přináší řadu výhod, včetně diverzifikace aktivit a zajištění, že nabízené programy odpovídají skutečným potřebám komunity. Nicméně, tento přístup také vyžaduje efektivní koordinaci a komunikaci mezi všemi zúčastněnými stranami. Důležité je také zajistit, aby participativní procesy byly inkluzivní a umožnily zapojení všech skupin obyvatel, včetně těch nejvíce marginalizovaných.

Celkově lze říci, že neziskové organizace a komunitní skupiny jsou nepostradatelnou součástí fungování komunitního centra Plechárna. Jejich zapojení přispívá k tomu, že

centrum může plnit svou roli jako místo pro setkávání, vzdělávání a sociální integraci, a to i přes výzvy, které tento participativní přístup přináší.

2.3.6 Cílové skupiny a uživatelé centra

Komunitní centrum Plechářna na Černém Mostě je navrženo tak, aby sloužilo širokému spektru cílových skupin. Tyto skupiny jsou různorodé a zahrnují jak děti, mládež, dospělé, tak seniory. Díky této rozmanitosti může Plechářna nabídnout pestrou paletu aktivit a programů, které odpovídají potřebám různých věkových a sociálních skupin. Děti a mládež tvoří významnou část uživatelů Plechářny. Pro ně jsou organizovány různé sportovní a volnočasové aktivity, včetně lekcí skateboardingu, který je velmi populární díky přilehlému skateparku. Dále jsou k dispozici dílny a workshopy zaměřené na kreativní a technické dovednosti, které podporují rozvoj a vzdělávání mladých lidí. Právě zapojení mládeže je klíčové pro prevenci sociálně-patologických jevů. Senioři jsou další významnou skupinou, pro kterou Plechářna nabízí speciální programy. Patří sem například klub seniorů, kde mohou senioři trávit čas společně, účastnit se různých kulturních a vzdělávacích aktivit a posilovat své sociální vazby. Tento program přispívá k prevenci izolace starších lidí a podporuje jejich aktivní zapojení do života komunity. Pro dospělé jsou v Plechářně k dispozici různé vzdělávací a kulturní akce, které zahrnují přednášky, kurzy a workshopy na různá témata. V minulosti nabízela sdílená kancelář pracujících prostor pro práci a setkávání, což je obzvláště důležité pro freelancery a malé podnikatele, kteří hledají místo pro svou činnost mimo domácí prostředí. Rodiče s malými dětmi tvoří další důležitou cílovou skupinu. Pro ně byly v Plechářně organizovány různé aktivity, jako kurzy cvičení pro děti, běhání s kočárky a další volnočasové programy, které podporují zdravý životní styl a posilují sociální vazby mezi rodiči (Praha 14, 2020). Plechářna se také zaměřuje na podporu sociálně znevýhodněných skupin, včetně nezaměstnaných, lidí bez domova nebo osob s různými formami postižení. Díky spolupráci s neziskovými organizacemi jako Neposeda, jsou poskytovány programy a služby, které těmto skupinám pomáhají integrovat se do společnosti a zlepšit jejich životní podmínky (Praha 14, 2020). Celkově lze říci, že Plechářna je dynamickým a inkluzivním centrem, které se snaží vyhovět potřebám široké škály uživatelů. Díky svému participativnímu přístupu a spolupráci s různými organizacemi dokáže nabídnout pestrou paletu aktivit a služeb, které přispívají k rozvoji a posílení místní komunity.

3. Metodologie

3.1 Cíl výzkumu

Cílem této bakalářské práce je podrobně zkoumat vývoj komunitního centra Plechárna a jeho interakci s místní komunitou, přičemž se výzkum zaměřuje na koncept "Právo na město". Tento koncept, původně formulovaný Henri Lefebvrem, se zaměřuje na právo obyvatel nejen využívat městské prostory, ale také se aktivně podílet na jejich utváření a správě (Lefebvre, 1968). Tímto výzkumem se snažím pochopit, jak komunitní centrum Plechárna přispívá k tomuto právu a jak podporuje participaci občanů a sociální soudržnost ve městě.

Zkoumání těchto aspektů je klíčové pro pochopení dynamiky a úspěchu komunitního centra jakožto místa, které má potenciál zásadně ovlivnit kvalitu života obyvatel a jejich zapojení do místního dění. Záměrem je také identifikovat, jaké konkrétní aktivity a programy centrum nabízí, jak jsou tyto aktivity vnímány různými aktéry a jak přispívají k naplňování konceptu "Právo na město".

3.2 Výzkumné otázky

Pro zajištění komplexního přístupu k výzkumu jsem formulovala několik klíčových výzkumných otázek. Tyto otázky byly pečlivě vybrány na základě teoretických přístupů a předchozích studií o komunitních centrech a participaci občanů:

- 1. Kdo jsou klíčoví aktéři, kteří ovlivnili vývoj komunitního centra?**
- 2. Jakým způsobem komunitní centrum Plechárna podporuje participaci občanů?**
- 3. Jaké pohledy na komunitní centrum se střetávaly během jeho vývoje?**
- 4. Jaké konkrétní programy a aktivity jsou v centru realizovány a jaký mají dopad na místní komunitu?**

3.3 Techniky sběru dat

Výzkum probíhal v dubnu roku 2024 a pro sběr dat byly využity kvalitativní metody, které jsou ideální pro hlubší porozumění sociálním jevům a umožňují získat detailní a kontextuální informace (Novotná a kol., 2019).

Kvalitativní rozhovory představují hlavní metodu sběru dat. Osobní rozhovory poskytly možnost přímé interakce s respondenty, což umožnilo nejen verbální, ale i neverbální komunikaci, která často poskytuje důležité dodatečné informace. Tato metoda umožňuje vytvořit důvěrné prostředí, kde respondenti mohou otevřeně sdílet své názory a zkušenosti (Novotná a kol., 2019). Online rozhovory naopak přinesly flexibilitu, což umožnilo zapojení respondentů, kteří by se jinak nemohli zúčastnit. Použití různých platforem pro online rozhovory poskytlo respondentům pohodlí a možnost účastnit se z různých míst.

Každý rozhovor byl nahráván a následně přepisován, což umožňuje zachovat detailní záznam odpovědí pro analýzu. Nahrávání rozhovorů je standardní praxí v kvalitativním výzkumu, protože zajišťuje přesnost a umožňuje opakovanou analýzu dat (Novotná a kol., 2019). Přepisy rozhovorů poskytly základ pro kódování a tematickou analýzu. Přepisování rozhovorů bylo pečlivě prováděno, aby byla zajištěna maximální přesnost a úplnost získaných dat.

Výběr respondentů byl nepravděpodobnostní, využívající metodu sněhové koule. Tento přístup je vhodný pro identifikaci a zapojení klíčových aktérů v dané komunitě. První respondenti byli identifikováni na základě jejich významné role v komunitním centru a další respondenti byli získáni prostřednictvím jejich doporučení (Novotná a kol., 2019). Celkem bylo do výzkumu zahrnuto 5 respondentů, včetně představitelů městské části Praha 14, organizace Praha 14 kulturní a zakladatelů centra. Tento způsob výběru respondentů zajišťuje, že výzkum zahrnuje širokou škálu perspektiv a zkušeností, což je klíčové pro pochopení komplexního fungování komunitního centra.

3.4 Analýza dat

Data byla analyzována pomocí tematické analýzy, která zahrnovala několik fází: přepis rozhovorů, inicialní kódování, hledání témat, revize témat, definování a pojmenování témat a sestavení závěrečné zprávy (Novotná a kol., 2019). Tento proces umožnil identifikaci klíčových vzorců a vztahů v datech, které odpovídají výzkumným otázkám.

Inicialní kódování zahrnovalo identifikaci klíčových segmentů textu, které odpovídají na výzkumné otázky. Tyto segmenty byly následně seskupeny do širších témat, což umožnilo detailní analýzu a interpretaci dat (Novotná a kol., 2019). Tento přístup umožnil identifikovat hlavní oblasti zájmu a klíčové faktory, které ovlivňují fungování komunitního centra.

Kvalita a validita výzkumu byla zajištěna triangulací metod sběru dat, kombinující rozhovory, analýzu dokumentů a pozorování. Triangulace zvyšuje spolehlivost a validitu dat tím, že poskytuje různé perspektivy na zkoumaný jev (Novotná a kol., 2019). Dále byla věnována pozornost možným zkreslením a omezením výzkumu, jako je subjektivita respondentů a omezený počet respondentů. Triangulace metod poskytuje robustnější a důvěryhodnější výsledky tím, že zajišťuje, že zjištění nejsou výsledkem jedné konkrétní metody nebo zdroje dat.

3.5 Etické aspekty výzkumu

Všichni účastníci byli informováni o účelu výzkumu a poskytli informovaný souhlas. Měli možnost rozhodnout se, zda chtějí být uvedeni jménem, nebo zůstat anonymní. Většina respondentů souhlasila s uvedením svého jména, což zvyšuje transparentnost a důvěryhodnost výzkumu (Novotná a kol., 2019). V případech, kde si respondenti přáli zůstat anonymní, bylo zajištěno zachování jejich anonymity. Etické aspekty byly pečlivě dodržovány, aby se zajistila důvěra respondentů a integrita výzkumu.

3.6 Omezení výzkumu

Tato studie se zaměřuje na konkrétní případ komunitního centra, takže její závěry mohou být aplikovatelné pouze omezeně na jiné podobné projekty. Případové studie poskytují hluboký vhled do specifického kontextu, ale zobecnění výsledků na širší populaci je omezené (Novotná a kol., 2019). Budoucí výzkumy mohou stavět na zjištěných výsledcích a dále je ověřovat v různých kontextech.

3.7 Analýza dat a interpretace výsledků

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na analýzu a interpretaci dat získaných z kvalitativního výzkumu zaměřeného na komunitní centrum Plechářna. Cílem bylo zmapovat historický vývoj centra, identifikovat klíčové aktéry a jejich vliv, analyzovat různé pohledy na centrum, prozkoumat vztah centra ke konceptu "Právo na město" a zjistit, jak centrum podporuje participaci občanů a sociální soudržnost.

Analýza byla provedena podle metodologických přístupů uvedených v knize *Metody výzkumu ve společenských vědách* od Novotné, Špačka a Šťovíčkové-Jantulové (2019). Byly

použity techniky otevřeného, axiálního a selektivního kódování, které umožnily strukturovat a interpretovat získaná data.

Výzkumné otázky a odpovědi

Výzkumná otázka 1: Kdo jsou klíčoví aktéři, kteří ovlivnili vývoj komunitního centra?

Identifikace klíčových aktérů je zásadní pro pochopení dynamiky vývoje komunitního centra Plechárna. David Kašpar zdůrazňuje roli místních politiků: "Podporu jsme získali od několika místních politiků, kteří viděli potenciál v projektu. Bez jejich pomoci by bylo těžké získat potřebné finanční prostředky." Tato politická podpora byla klíčová pro úspěch projektu, zvláště v počátečních fázích.

Monika Hillebrandová poukazuje na význam komunitní iniciativy: "Základní myšlenka a iniciativa vzešla z místní komunity, která chtěla vytvořit prostor pro setkávání a aktivity. Bylo to silné hnutí zezdola, které dodalo projektu energii." Aktivní zapojení místních obyvatel bylo klíčové pro formování a realizaci různých aktivit v centru.

Finanční podpora byla zajištěna nejen z veřejných zdrojů, ale také prostřednictvím grantů a sponzorských darů. Jirka Broum uvádí: "Finanční prostředky byly zajištěny nejen z veřejných zdrojů, ale také prostřednictvím grantů a sponzorských darů. Tento mix financování nám umožnil realizovat různé aktivity a programy." Tento model financování byl klíčový pro udržitelnost a rozvoj centra.

Architekti hráli důležitou roli při přeměně staré budovy na moderní multifunkční centrum. Radek Vondra vzpomíná: "Na projektu se podíleli architekti, kteří navrhli přeměnu staré budovy na multifunkční centrum. Jejich návrhy byly klíčové pro vytvoření funkčního a atraktivního prostoru." Kreativita a profesionalita architektů přispěly k tomu, že Plechárna dnes nabízí moderní a flexibilní prostor pro různé aktivity.

Výzkumná otázka 2: Jakým způsobem komunitní centrum Plechárna podporuje participaci občanů a sociální soudržnost ve městě?

Komunitní centrum Plechárna od svého vzniku cíleně podporuje participaci občanů a posilování sociální soudržnosti v anonymním městě prostřednictvím různorodých aktivit a programů. Tato snaha je podrobně popsána v odpovědích všech respondentů, které poukazují na širokou škálu akcí, zapojení místních obyvatel a efektivní využití prostoru centra.

David Kašpar zdůrazňuje roli Plechárny jako multifunkčního centra, které poskytuje prostor pro kulturní, vzdělávací a sportovní aktivity. Například zmiňuje, jak se spolu s Radkem Vondrou podílel na hledání vhodného místa pro komunitní centrum. „Jezdili jsme

po sídlišti a hledali vhodné místo, kde by mohlo vzniknout komunitní centrum, které by sloužilo všem obyvatelům," říká Kašpar. To, že Plechárna nakonec vznikla, vnímá jako velký úspěch a příležitost pro místní komunitu. "Centrum poskytuje prostor pro kulturní akce, vzdělávací workshopy, sportovní aktivity a mnoho dalšího. Je to místo, kde se mohou lidé setkávat, učit se a společně trávit čas." Tato různorodost aktivit přitahuje široké spektrum obyvatel, od mladých rodin až po seniory, a podporuje tak mezigenerační dialog a spolupráci.

Radek Vondra poukazuje na význam komunitních aktivit v Plechárně, které podporují sociální interakci a spolupráci mezi obyvateli: "Plechárna vytváří prostor pro setkávání a sdílení zkušeností mezi obyvateli." Vondra rovněž zmiňuje, jak důležité bylo najít vhodné místo pro komunitní centrum a jak se společně s Kašparem podílel na jeho vzniku. „Hledání správného místa bylo klíčové, protože jsme chtěli, aby Plechárna byla snadno dostupná pro všechny obyvatele,“ vysvětluje.

Monika Hillebrandová detailně popisuje procesy, které využívali k podpoře participace občanů. Vysvětluje, že jedním z klíčových nástrojů byla otevřená komunikace a dialog s komunitou. "S občany jsme vedli pravidelné dialogy prostřednictvím veřejných setkání, kde mohli vyjadřovat své názory a nápady," uvádí. Tyto setkání zahrnovaly diskuze na různá témata týkající se městského života a konkrétních projektů Plechárny. Další významnou iniciativou bylo pořádání různých typů akcí zaměřených na rozmanité skupiny obyvatel. "Organizovali jsme kulturní akce, jako jsou koncerty a výstavy, které přitahovaly široké spektrum lidí," říká Hillebrandová. Vzdělávací programy zahrnovaly workshopy a semináře, které pomáhaly obyvatelům rozvíjet nové dovednosti a vědomosti. Sportovní aktivity zase nabízely prostor pro fyzickou aktivitu a zdravý životní styl.

Monika Hillebrandová také popisuje, jak centrum podporovalo dobrovolnické aktivity: "Dobrovolnictví bylo jedním z pilířů naší strategie pro zapojení občanů. Lidé mohli přispět svým časem a dovednostmi k rozvoji centra a jeho aktivit." Tento přístup pomáhal budovat silné vazby mezi obyvateli a podporoval pocit sounáležitosti.

Jiří Zajac vyzdvihuje význam Plechárny v kontextu místní komunity a její roli při aktivním zapojování občanů do veřejného života. Přestože přiznává, že není zcela příznivcem komunitních center a participativních projektů, uznává, že jejich přínos pro komunitu může být značný. "Já nejsem úplně příznivec komunitních center a participativních nápadů, rozpočtů a veřejných projednání... Ale musím přiznat, že když se to podaří, tak to až podezřele dobře funguje," říká Zajac. Dále vysvětluje, že když lidé mají pocit, že jsou součástí rozhodovacího procesu a mají možnost se aktivně podílet na utváření svého okolí, vede to k větší angažovanosti a zodpovědnosti za veřejný prostor.

Jiří Broum vzpomíná na své začátky: „Byl jsem jen skejťák ze sídliště, ale když jsem viděl potenciál Plechárně, věděl jsem, že chci být součástí toho všeho“. Jeho zapojení do budování komunitního centra Plechárna začalo spontánně, když si uvědomil, že by mohl přispět k vytvoření lepšího prostoru pro sebe i ostatní skateboardisty. „Vždycky jsem chtěl mít místo, kde bychom mohli jezdit a trávit čas, a Plechárna byla ideální příležitost,“ vzpomíná Broum. Popisuje, jak skateboardisté byli zapojeni do designu a výstavby skateparku: „Nebylo to jen o tom, že nám někdo řekl, co máme dělat. Byli jsme přímo u toho, když se rozhodovalo, jak bude park vypadat a co všechno tam bude.“

Jedním z klíčových aspektů bylo zapojení komunity prostřednictvím veřejných setkání a workshopů. Tým na Plechárně organizovali pravidelné diskuse, kde mohli obyvatelé vyjádřit své potřeby a nápady. „Bylo důležité, aby lidé cítili, že mají hlas a mohou ovlivnit, jak Plechárna vypadá a funguje,“ říká Broum. Tento participativní přístup vedl k tomu, že Plechárna odrážela skutečné potřeby a přání komunity. Broum také hovoří o výzvách, kterým museli čelit při budování centra: „Bylo to náročné, protože jsme museli koordinovat tolik různých zájmů a potřeb. Ale nakonec to stálo za to, když jsme viděli, jak lidé místo přijali za své.“ Jeho zkušenosti ukazují, jak důležitá je komunikace a spolupráce při vytváření prostoru, který slouží celé komunitě.

Respondenti zdůrazňují význam komunitních aktivit, které podporují sociální interakci a spolupráci mezi obyvateli, a jejich zkušenosti ukazují, jak důležitá je komunikace a spolupráce při vytváření prostoru, který slouží celé komunitě. Plechárna je příkladem toho, jak participativní přístupy mohou vést k úspěšnému rozvoji komunitních center a posílení sociální soudržnosti.

Výzkumná otázka 3: Jaké pohledy na komunitní centrum se střetávaly během jeho vývoje?

Vývoj komunitního centra Plechárna byl provázen různorodými názory a perspektivami, které ovlivňovaly jeho směřování a fungování. Níže jsou popsány klíčové konflikty a rozdílné pohledy jednotlivých respondentů, které odhalují složitost tohoto procesu.

Monika Hillebrandová zmiňuje konflikty spojené se zrušením Praha 14 kulturní, což mělo významný dopad na fungování Plechárně. „Zrušení Praha 14 kulturní vedlo k nejistotě ohledně financování a budoucnosti centra,“ říká Hillebrandová. Tyto změny vyvolaly obavy mezi obyvateli, kteří se báli, že centrum ztratí své poslání a nebude schopno nadále poskytovat potřebné služby. Navíc se objevily i spory ohledně zaměření a priorit centra, kdy

někteří obyvatelé preferovali více kulturních aktivit, zatímco jiní kladli důraz na vzdělávání a sport. Hillebrandová také popisuje konkrétní situace, kdy byly její snahy o participaci občanů komplikované. „Někteří lidé měli obavy, že se centrum stane místem, kde se schází problémoví jedinci,“ vysvětluje. Tyto obavy se objevily zejména po několika incidentech spojených s užíváním drog v okolí Plechárny. Hillebrandová a její tým museli intenzivně pracovat na tom, aby obnovili důvěru komunity a ukázali, že Plechárna může být bezpečným a přínosným místem pro všechny obyvatele.

Jiří Zajac prezentoval skeptičtější pohled na koncept komunitních center a participativních projektů. Jeho názory reflektují obavy z nadměrné participace občanů, která podle něj může komplikovat rozhodovací procesy. Zajac rovněž upozorňuje na situace, kdy se komunity staly příliš anonymními a těžko kontrolovatelnými, což mohlo vést k problémům s údržbou a bezpečností v centru. Zajac také zmínil případy, kdy komunitní aktivity vyústily v konflikty mezi obyvateli a městskou částí. „Byli jsme svědky situací, kdy lidé protestovali proti určitým změnám a rozhodnutím, protože měli pocit, že nebyli dostatečně zapojeni do rozhodovacího procesu,“ říká Zajac. Tyto konflikty ukázaly, že zapojení komunity musí být dobře řízené a komunikace mezi městskou částí a občany musí být transparentní a otevřená.

David Kašpar vnímal Plechárnu jako multifunkční centrum, které mělo sloužit širokému spektru obyvatel. Avšak tato vize se neobešla bez konfliktů. Kašpar zmiňuje, že proces hledání a vytváření centra byl komplikovaný kvůli různým očekáváním a potřebám obyvatel. Někteří obyvatelé měli obavy z bezpečnosti a vnímali Plechárnu jako potenciální riziko pro místní komunitu, zejména po několika incidentech spojených s užíváním drog v okolí centra.

Radek Vondra zdůrazňuje význam komunitních aktivit v Plechárně, které podporují sociální interakci a spolupráci mezi obyvateli. „Plechárna vytváří prostor pro setkávání a sdílení zkušeností mezi obyvateli,“ říká Vondra. Nicméně, Vondra čelil výzvám při koordinaci různých zájmů a potřeb obyvatel. „Museli jsme se vypořádat s různými názory na to, jaké aktivity by měly být v centru prioritou, a to vedlo k několika konfliktům,“ připouští Vondra. Tyto konflikty často vznikaly mezi těmi, kdo preferovali kulturní akce, a těmi, kdo kladli důraz na sportovní a vzdělávací programy.

Jiří Broum, který se do projektu Plechárna zapojil původně jako skejťák ze sídliště, již popisoval své počáteční dojmy a motivaci. Také popisuje konkrétní situace, kdy rozdílné názory vedly k napětí. Například při plánování a realizaci skateparku bylo nezbytné sladit různé zájmy a potřeby. „Bylo těžké sladit různé zájmy a potřeby, aby všichni byli spokojeni.

Někdy jsme měli pocit, že vedení nás neposlouchá a prosazuje své vlastní plány“. Tento konflikt mezi kreativitou a spontánností mladých lidí a formálními postupy vedení byl jedním z klíčových problémů. Celkově Broumova zkušenost ilustruje, jak náročné bylo vyvážit různé pohledy a zájmy během vývoje Plecháry. Konflikty týkající se byrokracie, bezpečnosti a participace byly nevyhnutelné, ale jejich řešení bylo klíčové pro úspěch projektu. Jeho svědectví zdůrazňuje důležitost otevřené komunikace a spolupráce, i když to často znamenalo překonávání byrokratických překážek a řešení napětí mezi různými skupinami zainteresovaných stran.

Celkově byly střety a konflikty součástí procesu vývoje Plecháry, ale zároveň vedly k důležitým diskusím a rozhodnutím, které přispěly k vytvoření centra, které lépe odpovídá potřebám a přáním místní komunity.

Výzkumná otázka 4: Jaké konkrétní programy a aktivity jsou v centru realizovány a jaký mají dopad na místní komunitu?

Komunitní centrum Plecháry se od svého vzniku zaměřuje na širokou škálu programů a aktivit, které podporují participaci občanů a posilování sociální soudržnosti. Tyto aktivity zahrnují kulturní, vzdělávací, sportovní a komunitní projekty, které mají významný dopad na místní komunitu.

Plechárna pravidelně pořádá různé kulturní akce, jako jsou koncerty, výstavy, divadelní představení a filmové projekce. Monika Hillebrandová, jedna z klíčových osobností centra, zdůrazňuje důležitost těchto akcí pro podporu kulturního života v komunitě. „Kulturní akce přitahují široké spektrum lidí a vytvářejí prostor pro setkávání a sdílení zážitků,“ říká Hillebrandová. Tyto akce nejen obohacují kulturní nabídku města, ale také posilují pocit sounáležitosti mezi obyvateli. Jednou z významných aktivit jsou koncerty a hudební akce. Například koncert místní kapely "Černý Mosty" v roce 2023 přilákal více než 200 návštěvníků. Tyto akce nejenže podporují kulturní život komunity, ale také vytvářejí prostor pro setkávání a sdílení kulturních zážitků mezi různými generacemi. Průměrná návštěvnost koncertů v roce 2023 dosahovala 150 lidí na akci.

Plechárna také podporuje fyzickou aktivitu a zdravý životní styl prostřednictvím sportovních aktivit. Jirka Broum, vzpomíná na své zapojení do budování skateparku v centru, který nyní navštěvuje přibližně 50 lidí měsíčně. „Skatepark poskytuje mladým lidem bezpečné místo pro sportování a trávení volného času,“ říká Broum. Kromě skateparku centrum nabízí také kurzy jógy, fitness programy a různé sportovní turnaje. Tyto aktivity podporují fyzické zdraví a vytvářejí příležitosti pro sociální interakce mezi různými

věkovými skupinami. Také přitahují průměrně 20 účastníků na lekci. Například pravidelné turnaje ve stolním tenisu přitahují hráče všech věkových kategorií a vytvářejí příležitosti pro sociální interakce mezi různými generacemi.

Jedním z klíčových aspektů činnosti Plechárný jsou komunitní projekty, které podporují aktivní zapojení občanů do veřejného života. Radek Vondra zmiňuje různé iniciativy, jako jsou komunitní zahrady a dobrovolnické akce, které posilují sociální vazby a zvyšují pocit odpovědnosti za veřejný prostor. Například projekt „Zasad' strom, adoptuj strom“ umožňuje místním obyvatelům aktivně se podílet na zlepšování veřejného prostoru výsadbou stromů a péčí o ně. „Komunitní projekty umožňují lidem aktivně se podílet na utváření svého okolí a přispívají k budování silné a soudržné komunity,“ uvádí Vondra.

Centrum nabízí různé vzdělávací programy, včetně workshopů, seminářů a přednášek. Tyto programy jsou zaměřeny na rozvoj dovedností a vědomostí místních obyvatel. Například zde probíhaly pravidelné kurzy digitálních dovedností pro seniory, které jim pomáhají lépe se orientovat v moderních technologiích a kterých se v roce 2023 zúčastnilo 30 seniorů. David Kašpar uvádí, že vzdělávací aktivity zahrnují kurzy digitálních dovedností, jazykové kurzy a různé tvůrčí dílny. „Naším cílem je poskytnout lidem příležitosti k osobnímu růstu a profesionálnímu rozvoji,“ vysvětluje Kašpar. Tyto programy mají pozitivní dopad na místní komunitu tím, že zvyšují úroveň vzdělání a posilují ekonomickou soběstačnost obyvatel.

Dopad těchto programů a aktivit na místní komunitu je mnohostranný. Kulturní akce obohacují společenský život a podporují kulturní rozmanitost. Vzdělávací programy zvyšují úroveň vzdělání a přispívají k ekonomickému rozvoji. Sportovní aktivity podporují zdravý životní styl a vytvářejí bezpečné prostory pro fyzickou aktivitu. Komunitní projekty posilují sociální soudržnost a aktivní zapojení občanů do veřejného života.

Díky těmto rozmanitým aktivitám a programům se Plechárna stala důležitým centrem pro místní komunitu, které přispívá ke zlepšení kvality života obyvatel a podporuje sociální soudržnost ve městě.

3.8 Diskuze

3.8.1 Shrnutí hlavních zjištění

V této studii jsem se zaměřila na analýzu toho, jak komunitní centrum Plechářna podporuje participaci občanů a posiluje sociální soudržnost v městském prostředí. Na základě kvalitativních dat získaných z rozhovorů a analýzy sekundárních zdrojů jsem identifikovala několik klíčových bodů, které shrnují hlavní zjištění této práce.

Různorodost aktivit

Komunitní centrum Plechářna nabízí širokou škálu aktivit, které zahrnují kulturní, vzdělávací, sportovní a komunitní projekty. Tato různorodost aktivit přitahuje různorodé skupiny obyvatel, od mladých rodin a dětí až po seniory. Monika Hillebrandová zdůraznila, že kulturní akce jako koncerty, výstavy a filmové projekce přispívají k obohacení kulturního života komunity a posilují sociální vazby mezi obyvateli.

Participativní přístup

Plechářna klade velký důraz na participativní přístup, který umožňuje místním obyvatelům aktivně se podílet na rozhodování o programu a využití prostoru. Tento přístup je realizován prostřednictvím veřejných setkání, workshopů a diskusí, kde mohou obyvatelé vyjadřovat své potřeby a nápady. Tento participativní model je klíčový pro získání důvěry komunity a vytvoření prostoru, který skutečně odpovídá potřebám místních obyvatel (Kašpar, 2024).

Posilování sociální soudružnosti

Aktivity a programy v Plechářně významně přispívají k posilování sociální soudržnosti. Jiří Broum například popisuje, jak skatepark v centru poskytuje mladým lidem bezpečné místo pro sportování a trávení volného času, čímž podporuje fyzické zdraví a sociální interakce mezi různými generacemi. Dalšími příklady jsou komunitní zahrady a dobrovolnické akce, které posilují sociální vazby a zvyšují pocit odpovědnosti za veřejný prostor.

Finanční a organizační výzvy

Vývoj a provoz komunitního centra Plechářna nebyl bez problémů. Finanční podpora byla zajištěna kombinací veřejných dotací, grantů a sponzorských darů, což vyžadovalo efektivní koordinaci a správu zdrojů. Proces byl také provázen konflikty ohledně zaměření a priorit centra. Někteří obyvatelé měli obavy z bezpečnosti a vnímali Plechářnu jako

potenciální riziko pro místní komunitu, zejména po několika incidentech spojených s užíváním drog v okolí centra.

Dopad na místní komunitu

Konkrétní programy a aktivity realizované v Plechárně mají významný dopad na místní komunitu. Kulturní akce obohacují společenský život a podporují kulturní rozmanitost. Vzdělávací programy zvyšují úroveň vzdělání a přispívají k ekonomickému rozvoji. Sportovní aktivity podporují zdravý životní styl a vytvářejí bezpečné prostory pro fyzickou aktivitu. Komunitní projekty posilují sociální soudržnost a aktivní zapojení občanů do veřejného života.

Tato studie ukazuje, že komunitní centrum Plechárna je úspěšným příkladem toho, jak participativní přístupy a různorodé aktivity mohou přispět ke zlepšení kvality života obyvatel a posílení sociální soudržnosti ve městě. Důležitost otevřené komunikace a spolupráce mezi vedením centra a místní komunitou je klíčovým faktorem pro úspěšný rozvoj a udržitelnost takových projektů.

3.9 Interpretace výsledků

Interpretace výsledků této studie se zaměřuje na analýzu klíčových aspektů a zjištění, která se vztahují k fungování a dopadu komunitního centra Plechárna. Na základě získaných dat a rozhovorů jsem identifikovala několik významných oblastí, které poskytují hlubší pochopení role tohoto centra v místní komunitě.

Význam participativního přístupu

Jedním z klíčových zjištění této studie je, že participativní přístup je základním kamenem úspěšného fungování komunitního centra Plechárna. Tento přístup zahrnuje aktivní zapojení místních obyvatel do rozhodovacích procesů týkajících se programu a využití prostoru centra. David Kašpar zdůraznil, že participativní model umožňuje vytvořit prostor, který skutečně odpovídá potřebám komunity, což je klíčové pro získání a udržení důvěry obyvatel. Tato zjištění jsou v souladu s teoriemi participativní demokracie, které tvrdí, že zapojení občanů do rozhodovacích procesů zvyšuje legitimitu a efektivitu veřejných služeb (Arnstein, 1969).

Sociální soudržnost a komunitní vazby

Dalším významným aspektem je posilování sociální soudržnosti prostřednictvím různorodých aktivit a programů. Jak ukázaly rozhovory s Monikou Hillebrandovou a Jiřím Broumem, kulturní a sportovní akce v Plechárně podporují mezilidské vztahy a vytvářejí příležitosti pro setkávání a spolupráci mezi různými skupinami obyvatel. Například skatepark poskytuje mladým lidem nejen prostor pro sportovní aktivity, ale také místo pro sociální interakce, což přispívá k prevenci sociálně-patologických jevů. Toto zjištění podporuje teorie sociálního kapitálu, které zdůrazňují význam mezilidských vztahů a sociálních sítí pro soudržnost a stabilitu komunity (Putnam, 2000).

Finanční a organizační výzvy

Finanční a organizační výzvy, kterým čelilo komunitní centrum Plechářna, ukazují na složitost udržitelného financování a správy takových projektů. Kombinace veřejných dotací, grantů a sponzorských darů umožnila realizaci různých aktivit, avšak zároveň vyžadovala efektivní koordinaci a správu zdrojů. Tento aspekt je důležitý pro porozumění, jak mohou být komunitní centra dlouhodobě udržitelná a jaké strategie mohou být účinné pro zajištění jejich finanční stability. Výzvy spojené s financováním a organizací jsou často zmiňovány v literatuře o veřejné správě a neziskovém sektoru, kde je kladen důraz na potřebu diverzifikace zdrojů financování a efektivního řízení (Salamon, 2002).

Dopad na místní komunitu

Konkrétní programy a aktivity realizované v Plechárně mají výrazný dopad na kvalitu života místních obyvatel. Kulturní akce přispívají k bohatství společenského života a podporují kulturní rozmanitost. Vzdělávací programy zvyšují úroveň vzdělání a profesionální rozvoj obyvatel, což může mít pozitivní dopad na ekonomickou situaci komunity

Výsledky této studie ukazují, že komunitní centrum Plechářna hraje klíčovou roli v podpoře participace občanů a posilování sociální soudržnosti v městském prostředí. Participativní přístup, různorodé aktivity a programy, a efektivní řešení finančních a organizačních výzev jsou klíčovými faktory, které přispívají k úspěchu tohoto centra. Tyto zjištění poskytují cenné poznatky pro další rozvoj a podporu komunitních center jako důležitých institucí pro zlepšení kvality života ve městech.

3.10 Porovnání s literaturou

Porovnání výsledků mého výzkumu s existující literaturou poskytuje hlubší pochopení role komunitních center v městském prostředí a jejich dopadu na místní komunity. Mnohá zjištění z Plechárny na Černém Mostě jsou v souladu s teoriemi a empirickými studii o komunitních centrech, participativní demokracii a sociálním kapitálu.

Participativní přístup

Jedním z klíčových zjištění mého výzkumu je význam participativního přístupu v komunitním centru Plechárna. Tento přístup je v souladu s teoriemi participativní demokracie, které zdůrazňují důležitost zapojení občanů do rozhodovacích procesů. Arnstein (1969) ve své práci *A Ladder of Citizen Participation* popisuje různé úrovně participace, kde aktivní zapojení občanů vede k vyšší legitimitě a efektivitě veřejných služeb. Podobně Carpentier (2016) zdůrazňuje, že participativní přístupy umožňují občanům mít skutečný vliv na rozhodování, což posiluje demokratické procesy a sociální soudržnost.

Finanční a organizační výzvy

Výzvy spojené s financováním a organizací komunitních center jsou běžným tématem v literatuře o veřejné správě a neziskovém sektoru. Salamon (2002) ve své práci *The Resilient Sector: The State of Nonprofit America* zdůrazňuje, že neziskové organizace čelí neustálým výzvám v oblasti financování, které vyžadují inovativní strategie pro zajištění udržitelnosti. Podobně Evers a Laville (2004) ve své knize *The Third Sector in Europe* upozorňují na nutnost diverzifikace zdrojů financování a efektivního řízení pro úspěšné fungování neziskových organizací, což je relevantní i pro Plechárnu.

Dopad na místní komunitu

Výzkum ukázal, že programy a aktivity realizované v Plechárně mají pozitivní dopad na místní komunitu. Tento dopad lze porovnat s výsledky studií o komunitních centrech ve světě. Například studie Moore a kol. (2016) *Community Engagement* ukazuje, že komunitní centra hrají klíčovou roli v posilování občanské angažovanosti, vzdělávání a sociální integrace. Kulturní a vzdělávací programy v Plechárně, které přispívají k osobnímu a profesnímu rozvoji obyvatel, jsou v souladu s těmito zjištěními.

Specifické aspekty českého prostředí

Výzkum Plechářny také ukázal některé specifické výzvy a příležitosti spojené s českým prostředím. Sýkora a Bouzarovski (2012) ve své práci *Multiple Transformations: Social and Spatial Fragmentation in Central and Eastern Europe* popisují, jak postkomunistické země čelí specifickým výzvám v oblasti sociální a prostorové soudržnosti. Plechářna, jako komunitní centrum v České republice, reflektuje některé z těchto výzev, ale také ukazuje, jak mohou být komunitní centra efektivními nástroji pro posilování sociální soudržnosti a participace občanů v postkomunistických městských prostředích.

Porovnání výsledků mého výzkumu s literaturou ukazuje, že komunitní centra jako Plechářna hrají klíčovou roli v podpoře participace občanů, sociální soudržnosti a celkového rozvoje komunit. Teoretické rámce participativní demokracie, sociálního kapitálu a neziskového sektoru poskytují důležité nástroje pro pochopení a zlepšení fungování těchto center. Zároveň specifické aspekty českého prostředí ukazují, jak mohou být komunitní centra adaptována a využívána k řešení místních výzev a potřeb.

3.11 Omezení výzkumu

Výzkum komunitního centra Plechářna na Černém Mostě přinesl mnoho cenných poznatků o jeho fungování, dopadu na místní komunitu a aplikaci konceptu „Právo na město“. Avšak jako každý výzkum, i tento má své limity, které je třeba vzít v úvahu při interpretaci výsledků.

Jedním z hlavních omezení tohoto výzkumu je časové hledisko. Výzkum probíhal v omezeném časovém rámci během jara roku 2024, což mohlo ovlivnit hloubku a rozsah získaných dat. Delší období sběru dat by umožnilo sledovat vývoj komunitního centra v delším časovém horizontu a získat podrobnější informace o jeho dynamice a změnách.

Výběr respondentů byl proveden metodou sněhové koule, což znamená, že první respondenti doporučili další účastníky výzkumu. Tento přístup může vést k určitému zkreslení, protože může zvýšit pravděpodobnost, že vybrané osoby budou mít podobné názory a zkušenosti. Navíc, nepravidelnostní výběr respondentů nemusí plně reprezentovat všechny názory a zkušenosti místní komunity.

Celkový počet pěti respondentů může být považován za relativně malý vzorek, což může omezit generalizovatelnost výsledků. Větší počet respondentů by mohl poskytnout širší spektrum názorů a zkušeností, což by přispělo k robustnějším a reprezentativnějším závěrům. Data byla získána prostřednictvím kvalitativních rozhovorů, které jsou do určité míry subjektivní. Respondenti mohli mít osobní nebo profesionální zájmy, které mohly

ovlivnit jejich odpovědi. Subjektivita je inherentní součástí kvalitativního výzkumu, ale může vést ke zkreslením, která je třeba vzít v úvahu při interpretaci výsledků.

Navzdory uvedeným omezením výzkum poskytl důležité poznatky o fungování komunitního centra Plechárna a jeho roli v místní komunitě. Je důležité, aby budoucí výzkumy zohlednily tato omezení a snažily se je minimalizovat prostřednictvím rozšíření vzorku respondentů, kombinace kvalitativních a kvantitativních metod a dlouhodobějšího sledování vývoje komunitních center.

3.12 Návrhy na budoucí výzkum

Na základě zjištění z tohoto výzkumu je možné identifikovat několik oblastí, které by si zasloužily podrobnější zkoumání v budoucích studiích. Níže jsou uvedeny klíčové návrhy pro budoucí výzkum, které mohou přispět k lepšímu pochopení a efektivnějšímu fungování komunitních center, jako je Plechárna na Černém Mostě.

Jedním z hlavních doporučení je provést longitudinální studie zaměřené na dlouhodobý dopad komunitních center na místní komunity. Takové studie by mohly sledovat změny v sociální soudržnosti, úrovni participace občanů a celkové kvalitě života obyvatel v průběhu několika let. Dlouhodobé sledování by poskytlo hlubší vhled do toho, jak stabilní a udržitelné jsou přínosy komunitních center a jaké faktory mohou ovlivňovat jejich úspěch nebo selhání.

Doporučuji také provést kvantitativní analýzu, která by zahrnovala detailní sběr a analýzu dat o účasti na různých programech a aktivitách. To by mohlo zahrnovat sběr údajů o návštěvnosti jednotlivých akcí, demografické údaje o účastnících, frekvenci jejich účasti a hodnocení spokojenosti s nabízenými programy. Taková data by mohla pomoci identifikovat nejúspěšnější programy a oblasti, které by mohly potřebovat zlepšení.

Pro lepší pochopení specifických faktorů ovlivňujících úspěch komunitních center by bylo užitečné provést srovnávací studie mezi různými komunitními centry v České republice nebo i na mezinárodní úrovni. Srovnání různých modelů financování, organizačních struktur a programových nabídek by mohlo odhalit nejlepší praktiky a inovativní přístupy, které by mohly být aplikovány v dalších komunitních centrech.

Provedení těchto budoucích výzkumů může poskytnout cenné poznatky a doporučení, která by mohla vést k dalšímu zlepšení a rozvoji komunitních center, čímž by se zvýšil jejich pozitivní dopad na místní komunity.

4. Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na podrobnou analýzu komunitního centra Plechárna na Černém Mostě v Praze, se zvláštním důrazem na aplikaci konceptu „Práva na město“. Výzkum měl za cíl zjistit, jakým způsobem Plechárna podporuje participaci občanů, sociální soudržnost a celkově přispívá ke zlepšení kvality života v místní komunitě.

V teoretické části jsem se věnovala konceptu „Práva na město“, který byl poprvé představen francouzským filosofem Henri Lefebvrem a následně rozpracován dalšími teoretiky jako David Harvey. Tento koncept zdůrazňuje právo obyvatel nejen využívat městské prostory, ale také aktivně se podílet na jejich tvorbě a správě. Tento rámec poskytl teoretický základ pro analýzu funkcí a významu komunitních center v městském prostředí.

Historie Plechárnny ukazuje, jak se bývalá kotelna a autodílna transformovala na multifunkční komunitní prostor. Klíčových aktérů v tomto procesu bylo mnoho. Tito aktéři přinesli do projektu své vize a zkušenosti, což bylo klíčové pro úspěšný rozvoj centra.

Prostřednictvím kvalitativního výzkumu jsem identifikovala několik hlavních témat, která ovlivnila vývoj a fungování Plechárnny. Mezi tyto témata patřily konflikty spojené s rozdílnými názory na směřování centra, výzvy spojené s byrokracií a financováním a důležitost participace místních obyvatel.

Komunitní centrum Plechárna se ukázalo jako významný nástroj pro podporu participace občanů a posilování sociální soudržnosti. Kulturní, vzdělávací a sportovní programy, které centrum nabízí, přitahují široké spektrum obyvatel a podporují mezigenerační dialog. Účast místní komunity na rozhodovacích procesech a realizaci projektů přispěla k tomu, že Plechárna skutečně odpovídá potřebám a přáním obyvatel Černého Mostu.

Přes různé konflikty a výzvy se Plechárna stala stabilním a důvěryhodným centrem, které dokáže reagovat na měnící se potřeby komunity. Díky participativnímu přístupu se podařilo vytvořit prostor, kde se lidé cítí být součástí něčeho většího, což posiluje jejich angažovanost a zodpovědnost za veřejný prostor.

Plechárna se etablovala jako centrum, které nejen poskytuje prostor pro kulturní a sportovní aktivity, ale také jako místo, které aktivně podporuje osobní rozvoj a vzdělávání. Vzdělávací programy jako kurzy digitálních dovedností pro seniory a různé tvůrčí dílny zvyšují úroveň vzdělání a ekonomickou soběstačnost obyvatel. Kulturní akce obohacují společenský život a podporují kulturní rozmanitost, zatímco sportovní aktivity podporují zdravý životní styl a vytvářejí bezpečné prostory pro fyzickou aktivitu.

Výzkum ukázal, že komunitní centra jako Plechárna mohou hrát klíčovou roli v městském prostředí tím, že podporují participaci občanů, sociální inkluzi a zlepšují kvalitu života místní komunity. Úspěch takových center závisí na aktivní spolupráci mezi místními obyvateli, neziskovými organizacemi a městskými autoritami.

Pro budoucnost je důležité pokračovat v podpoře participativních procesů a zajistit stabilní financování, které umožní rozvoj a udržitelnost komunitních center. Výzkum také ukázal, že je potřeba se zaměřit na dlouhodobý dopad těchto center na komunity a hledat způsoby, jak lépe integrovat technologie a inovace do jejich fungování.

Celkově lze říci, že komunitní centrum Plechárna je inspirativním příkladem toho, jak lze využít koncept „Práva na město“ k vytvoření prostoru, který nejenže slouží místním obyvatelům, ale také je aktivně zapojuje do jeho tvorby a správy. Tento přístup může být modelovým příkladem pro další komunitní projekty jak v České republice, tak i v zahraničí. Věřím, že tato práce přispěla k lepšímu porozumění významu a fungování komunitních center a poskytla drobné poznatky pro budoucí výzkum a praxi v oblasti urbánního rozvoje.

5. Seznam zdrojů

SEZNAM LITERATURY

AGYEMAN, J. & EVANS, T. *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*. Cambridge, MA: MIT Press, 2004.

AMIN, A. *Land of Strangers*. Cambridge: Polity, 2012.

ARNSTEIN, S.R. *A Ladder of Citizen Participation*. Journal of the American Institute of Planners, 1969. 35(4), 216-224

COUCH, C., KARECHA, J., NUISSL, H., RINK, D. *Decline and Sprawl: An Evolving Type of Urban Development – Observed in Liverpool and Leipzig*. European Planning Studies, 2005. 13(1), 117-136

EVERS, A., LAVILLE, J.L. *The Third Sector in Europe*. Edward Elgar Publishing, 2004.

FERENČUHOVÁ, S. *Sociologie města 20. a 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.

GEHL, J. *Cities for People*. Washington, DC: Island Press, 2010.

HAMDI, N. *Smaal Change: About the art of Practice and the Limits of Planning in Cities*. London: Earthscan, 2004.

HARTL, P. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. SLON, 1997.

HARVEY, D. *The Right to the City*. New Left Review, 2008. 53, 23-40.

HARVEY, D. *Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution*. London: Verso, 2012.

HAVRDOVÁ, Z. *Mít život ve svých rukou: o oblastech a postupech práce komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. Praha: Český západ a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s obecně prospěšnou společností Cheiron T., 2013.

- LEES, L., SLATER, T., WYLY, E. *Gentrification*. New York: Routledge, 2008.
- LEFEBVRE, H. *Le Droit à la Ville*. Paris: Anthropos, 1968.
- LEFEBVRE, H. *Right to the City*. Cambridge: Blackwell Publishers, 1996.
- LORENZOVÁ, J. *Komunitní školy v kontextu vzdělávací politiky*. Praha: UK PedF, 2001.
- LORENZOVÁ, J. *Komunitní vzdělávání a jeho význam*. Brno: Masarykova univerzita, 2001.
- MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Česko: Portál, 2009.
- MARCUSE, P., SOJA, E. *Social or Spatial Justice? Marcuse and Soja on the Right to the City*. International Journal of Urban and Regional Research, 2011.
- NOVOTNÁ, H., ŠPAČEK O., ŠTOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, M. (ed). *Metody výzkumu ve společenských vědách*. FHS UK, 2019.
- PUTMAN, R.D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster, 2000.
- PURCELL, M. *Excavating Lefebvre: The Right to the City and Its Urban Politics of the Inhabitant*. Geojournal, 2002. 58, 99-108.
- PURCELL, M. *Excavating Leviathan: The History and Politics of Urban Governance*. London: Sage Publications, 2002.
- PURCELL, M. *Possible Worlds: Henri Lefebvre and the Right to the City*. London: Sage Publications, 2014.
- SÝKORA, L., BOUZAROVSKI, S. *Multiple Transformations: Conceptualising the Post-communist Urban Transition*. Urban Studies, 2012.

SÝKORA, L., BOUZAROVSKI, S. *Multiple Transformations: Social and Spatial Fragmentation in Central and Eastern Europe*. Urban Studies, 2012.

ŠKOCHOVÁ, O. DEML, J. *Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14*. Praha, 2014.

STANILOV, K. ed. *The Post-Socialist City: Urban Form and Space Transformations in Central and Eastern Europe after Socialism*. Dordrecht: Springer, 2007.

ZUZIAKOVÁ, M. *Participativní rozpočtování v praxi veřejné správy – potenciál a limity*. *Bakalářská práce*. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Veřejná ekonomika a správa. Vedoucí práce doc. Ing. David Špaček, Ph.D.

ONLINE ZDROJE

ČTK, 2021 dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/starosta-prahy-14-rezignoval-zastupitele-v-reakci-odvolali-radu-mestske-casti-32974>

Praha 14, 2023 dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/informace-o-novinkach-na-plecharne-a-v-jejim-okoli/>

Praha 14, 2020 dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/plecharna-pro-seniory/>

SALAMON, M. L. *The Resilient Sector: The State of Nonprofit America*. 2003 Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/238590083_The_Resilient_Sector_The_State_of_Nonprofit_America

CARPENTIER, N. *Beyond the Ladder of Participation: An Analytical Toolkit for the Critical Analysis of Participatory Media Processes*. Javnost - The Public, 2016. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13183222.2016.1149760>

ČTK, 2013, *Na Černém Mostě vzniklo centrum pro volný čas Plechárna*. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/z-kotelny-na-cernem-moste-vzniklo-centrum-pro-volny-cas-plecharna-20131104.html.cz

DIAS, N. *Hope for democracy – 25 years of participatory budgeting worldwide*. São Brás de Alportel: In Loco Association, 2014. Dostupné z: <https://www.citizenlab.co/blog/civic-engagement/hope-for-democracy/>

HEČKOVÁ, M. *Praha 14 může být městskou částí kultury*. 2014 dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/heckova_2014_p14-je-kulturni-f3.pdf

HMC Architects. *The Role of Community Centers and Why We Need Them Now More Than Ever*. 2022, dostupné z: <https://hmcarchitects.com/news/the-role-of-community-centers-and-why-we-need-them-now-more-than-ever/>

Lifecz. *Na Praze 14 se šíjí roušky ve velkém*. 2020, dostupné z: https://www.lifecz.cz/zdravi/na-praze-14-se-siji-rouscky-ve-velkem_106692.html

MOORE, T., a kol. *Community engagement*. Dostupné z: https://aifs.gov.au/sites/default/files/cfca39-community-engagement_0.pdf

6. Přílohy

Vzor polostrukturovaného rozhovoru:

Polostrukturovaný rozhovor: Komunitní centrum Plechárna

Téma: Vývoj, aktivity a dopad Komunitního centra Plechárna v Praze 14

Cíl: Získat komplexní přehled o historii, klíčových aktérech, participaci občanů, rozdílných pohledech a realizovaných programech v Komunitním centru Plechárna.

I. Úvod

Představení respondenta a tazatele:

Tazatel: Dobrý den, jmenuji se Anna Soldátová a jsem studentka Univerzity Karlovy fakulty humanitních studií. Provádím výzkum pro svou bakalářskou práci na téma komunitního centra Plechárna.

Stručné shrnutí tématu a cíle rozhovoru:

Dnes bych s Vámi rád/a hovořil/a o historii a vývoji komunitního centra Plechárna, klíčových aktérech, participaci občanů, rozdílných pohledech a konkrétních programech. Cílem rozhovoru je získat hlubší porozumění těmto aspektům a jejich významu pro místní komunitu.

II. Klíčoví aktéři

Otázka: Kdo byli hlavní aktéři, kteří ovlivnili vývoj komunitního centra Plechárna?

Navazující otázky:

Jakou roli hráli tito aktéři při vzniku a rozvoji centra?

Můžete uvést konkrétní příklady jejich příspěvků a aktivit?

Jak jste se Vy osobně zapojil/a do rozvoje Plechárny?

Jaké byly Vaše hlavní cíle a vize?

S jakými výzvami jste se setkal/a?

III. Podpora participace občanů

Otázka: Jakým způsobem komunitní centrum Plechárna podporuje participaci občanů?

Navazující otázky:

Jaké konkrétní metody a nástroje využíváte pro zapojení občanů?

Můžete uvést příklady úspěšných participativních projektů?

Jaká je odezva komunity na tyto participativní aktivity?

Jaké jsou hlavní výhody a přínosy této participace pro komunitu?

Setkáváte se i s nějakými výzvami nebo překážkami?

IV. Rozdílné pohledy na komunitní centrum

Otázka: Jaké různé pohledy a názory na komunitní centrum se objevovaly během jeho vývoje?

Jaké byly hlavní argumenty pro a proti vzniku centra?

Jak jste tyto rozdílné názory řešili?

Můžete popsat konkrétní konflikty nebo problémy, které jste museli řešit?

Jaké strategie a postupy jste použili k jejich řešení?

Jaký byl výsledek těchto konfliktů?

V. Konkrétní programy a aktivity

Otázka: Jaké konkrétní programy a aktivity jsou v komunitním centru Plechárna realizovány?

Můžete uvést příklady pravidelných i jednorázových akcí?

Jaký je jejich dopad na místní komunitu?

Otázka: Jakým způsobem měříte úspěšnost těchto programů a aktivit?

Jaké indikátory a metriky používáte?

Můžete sdílet konkrétní výsledky nebo data?

VI. Závěr

Shrnutí klíčových bodů rozhovoru

Děkuji Vám za Vaše odpovědi. Dnes jsme se dotkli mnoha důležitých témat týkajících se historie a vývoje Plechárny, klíčových aktérů, participace občanů, rozdílných pohledů a konkrétních programů a aktivit.

Možnost respondenta doplnit informace

Je něco, co byste chtěl/a ještě dodat nebo co jsme nezmínili?

Poděkování respondentovi za jeho čas:

Velice Vám děkuji za Váš čas a ochotu podělit se o své zkušenosti. Přeji Vám hodně úspěchů v další práci.